

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

12. Fundamentum tertium? Et cursim docetur, quod ita statuentes sunt ipso iure excommunicati. Ex p. 6. tr .3. res. 4.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

inferius in
tr. 8. Ref. 4. §.
Sed filere. &
in tom. 6. tr.
7. Ref. 119. §.
Igitur ad
medium.

fiaticas personas, non esset iusta lex, sed diceretur in-
iusta, & non valeret; & omnia supradicta magis fu-
sius à me probata sunt in Apologia contra Lagun-
nam,

2. Nec obstat dicere, quòd Princeps prohibet
in supradicto statuto alienationem bonorum suis
subditis, quibus potest hoc prohibere, vt patet ex
l. si in emptionem, §. communium, ff. de contrahend. empr.
& ex l. de pollicitat. in fin. ff. de pollicit. nor. l. si ita quis. §.
ea lege, ff. de verb. obligat. Nam respondetur, quòd
licet dictum statutum quoad verba non videretur in-
fringere Ecclesiasticam libertatem, cum præcipiat
subditis: tamen quoad mentem est contra libertatem
Ecclesiasticam faciendo fraudem de persona ad perso-
nam: ita Gloss. in c. finali, de immunit. Eccl. in 6. verb. li-
bertatis, vbi Io. Andreas, Ancharanus sub n. 1. & Ge-
minianus nu. 1. Collegium Bononiense inter Consilia
Ancharani consil. 13. Super dubio, in med. Ancharanus
consil. 155. optimis rationibus sub nu. 7. Angelus in l.
filius familias, §. Dini, num. 4. vbi Floria num. 22. ff. de
legat. 1. Ancharanus in repetit. cap. Canonum statuta,
sub num. 175. vers. præterea iste, de constitut. Abbas in
repetit. cap. Ecclesia Sancta Maria, num. 27. & 31. de
constitut. Socinus senior in consil. 56. viso decreto, n. 2.
in fin. vol. 1. & in consil. 14. circa dubia, num. 1. vers. nam.
ad hoc respondeo, vol. 4. Albanus consil. 8. Pro resolut. n.
13. vers. Sed his non obstantibus: cum sed. & sub num. 20.
Riminald. iunior in consil. 15. in presenti causa, num. 92.
vol. 1. Surdus consil. 301. Cui primum. n. 76. vol. 3. Et
Laicorum statuta sicut non possunt directè, ita nec
etiam indirectè afficere personam Clerici & Eccle-
sias, propter defectum potestatis; non inspicitur
enim cum quo quis loquatur; sed in quem effectus
sermonis conferatur. Gaspar. de Calde inter consilia
Ancharani consil. 12. super casu, num. 3. & in repetit. c.
Canonum statuta, num. 175. vers. præterea iste, de consti-
tut. & in cap. finali sub. num. 1. in 3. notab. de immunit.
Eccles. in 6. Abbas in Repetit. cap. Ecclesia Sancta Ma-
ria, num. 31. vers. item licet verba statuti, de constitut. Parisi-
us in consil. 27. Notula, num. 63. vol. 2. Riminaldus se-
nior in consil. 267. Visa facti narratione, num. 32. cum
seq. volum. 2. Laderch. consil. 103. P. quæst. num. 9. Et
quòd statutum Laicorum nec directè, nec indirectè
possit præiudicare Ecclesiis & Ecclesiasticis personis,
& non valeat, probavi suprà auctoritate multorum,
quibus addo Felinum in cap. Ecclesia Sancta Maria, de
constitut. num. 89. vers. quibus non obstantibus, vbi dicit
communem, & Surdum in consil. 301. Cui primum, n. 77.
vol. 3. sic habere.

Sup. hoc fi-
prà in Ref. 7.
cursum §. vlt.
& infra in
Ref. 14. §. Phi-
lippus Fran-
cus, ad me-
dium supra
in tr. 2. lege
ref. 199. & §.
vlt. ref. 193.

3. Vnde ex supradictis inferunt Doctores posse
iudices Ecclesiasticos cogere Laicos ita statuentes, vt
declarent, quòd in huiusmodi statutis non cõprehen-
duntur Clerici, neque Ecclesia. Eia ita docet ex Theo-
logis Paludanus in 4. dist. 18. quæst. 3. art. 3. cas. 14. Le-
desma in 2. p. 4. quæst. 26. art. 2. §. 23. D. Antoninus part.
3. tit. 24. cap. 18. Toletus in summa, lib. 1. cap. 27. vers.
aduerte similiter. Sayrus in Clauis Regia, lib. 3. cap. 34.
num. 17. Ex Canonistis Ioan. Andreas in cap. eos qui,
de immunit. Eccles. in 6. num. 4. Ancharanus num. 1. &
consil. 135. num. 9. in fine. Geminianus num. 4. Francus
num. 2. & in cap. Ecclesia Sancta Maria, de constitut. vbi
Felinus num. 75. 86. & 107. Butrius in cap. 1. de consue-
tud. & consil. 40. num. 2. Cardinalis in cap. perpendimus,
de sentent. excommunicat. num. 13. & consil. 144. num. 2. vbi
allegat. textum in cap. statutum, de heret. in 6. Ex Sum-
mistis Astensis part. 2. lib. 7. tit. 2. cas. 43. Syluester
verb. excommunicatio 9. num. 50. Angelus eod. verb. 7.
cas. 26. nu. 1. Rosella eod. verb. 33. num. 3. & alij.

Sup. hoc in-
tra in Ref.

4. Quæ quidem omnia supradicta ita vera sunt,
vt statuta Laicorum, quamuis fauorabilia, non ligent
Clericos, neque Ecclesias; nisi à Papa fuerint ex-

pressè approbata: vt patet ex cap. Ecclesia Sancta
Maria, de constitut. vbi communiter notant Canonistæ
in cap. cum venissent, de eo qui mittitur in possessionem,
num. 6. Mathesilanus singul. 110. Mathæus de Afflictis
ver. de iur. Probomif. num. 8. Ioannes Neuzianus con-
sil. 39. num. 5. & alij Ergo, &c.

11. §. 2. in
principio, &
in alia cita-
not.

RESOL. XII.

Fundamentum tertium.

Et cursum docetur, quòd ita Statuentes sunt ipso iure
excommunicati: Ex part. 6. tract. 3. Ref. 4.

§. 1. **P**robatur tertio in terminis, vt dici solet, ter-
minantibus: quia statutum expressè dispo-
nens, quòd non possit vendi, donari, vel relinqui
Ecclesiis, est contra libertatem Ecclesiasticam, vt pa-
tet ex cap. finali, de immunit. Eccles. in 6. * Et statuentes
sunt ipso iure excommunicati, vt firmat ibi Anchar-
anus num. 1. vers. præterea si expressè. Geminianus n. 4.
Abbas in cap. Ecclesia Sancta Maria, num. 22. & ibi
Riminaldus vol. 1. consil. 15. n. 87. & alij.

* Sup. hoc
supra in Ref.
10. §. 1. in
principio.

2. Nec obstat dicere, quòd textus in d. cap. finali,
præsumat solum esse contra libertatem Ecclesiasticam
propter illa verba: cum talia in derogationem liberta-
tis Ecclesiasticæ præsumantur; quia cum lex seu canon
præsumat in fraudem factam prohibitionem, & su-
per præsumpto disponat, dicitur & est præsumptio iu-
ris & de iure, quæ non admittit probationem in con-
trarium; vt in cap. is qui fidem, vbi gloss. in verb. contra
præsumptionem, de sponsalibus. Baldus in l. sine posside-
ris, num. 6. C. de probationib. Romanus in consil. 350. in
casu proposita consultationis, num. 38. in fine. Alexander
in consil. 91. in causa inter Antonium, nu. 9. vol. 6. Felin-
us in cap. quanto, num. 3. de præsumpt. Alciatus de præ-
sumpt. in praludis in 2. part. nu. 5. & 6. Gabriel in con-
sil. 31. in specie proposita, num. 22. vol. 1. & alij.

3. Neque etiam obstat, quòd aliqui asserunt, di-
ctum statutum non auferre in totum & generaliter
facultatem acquirendi: sed in certo casu, nempe res-
pectu bonorum stabilium, & vt prohibitio de non
acquirendo sit contra libertatem Ecclesiasticam, necesse est,
quòd sit generalis, & quòd de Clericis &
Ecclesiis fiat expressè, & ita conantur effugere diffi-
cultatem textus in cap. finali, de immunit. Eccles. lib. 6. Et
hoc assumptum probant exemplis adductis à Docto-
ribus, quod augetur per statutum legitimum filiorum,
quod tunc non potest Ecclesiæ relinqui in præ-
iudicium legitimæ auctæ filiorum ex Federico consil.
85. Loazes §. Dini Abbas consil. 63. lib. 1. Francus de-
cis. 411. num. 4. Et in prohibitione ne arma vendan-
tur non subditis: & in exemplo, ne eisdem prædia
in confinio posita vendantur, & in alio exemplo, de
domo alicuius particularis destinata ad vsum publi-
cum, quòd non vendantur non subdito.

Circa istud argumentum aduertendum est quòd
eius maior propositio est falsa, & eam reprehendunt
Felinus in d. cap. Ecclesia, n. 118. & Franch.
in cap. finali, col. 2. in fin.

4. Secundò, quòd sit falsa probatur: nam cum
iura præcipiant libertatem, & iurisdictionem Eccle-
siasticam esse intactam, & immunem; nihil refert,
lædantur in toto vel in parte, cum eadem sit ratio
prohibitionis, & valeat argumentum de toto quoad
partem l. que de toto, ff. de rei vendicat. & rursus quia
plus & minus non differunt specie l. finali, ff. de fund.
instruct. nauis parua, aut magna non sunt diuersæ
speciei, & quando lex constituit certum pretium rei,
etiam si læsio contingat in parte, vel in toto, nihil
refert, vt docet Baldus l. 2. C. de rescind. vendit.

§. Tertio

5. Tertio, quia ita defecit iurisdicção, quando statutum disponit & prohibet in casu certo: sicut quando prohibet generaliter, utroque casu laeditur iurisdicção Ecclesiastica.

6. Denique contra hanc opinionem expendo textum in *c. qua in Ecclesiis*, ubi statutum Laicorum non erat generale, nec in totum prohibebat acquisitionem fieri in Ecclesiis, sed tantum quoad dominium vile rerum Emphyteoticarum Ecclesiæ & Clericorum, & in certo & raro casu, quando dominus vilis pateretur paupertatem. Secundò per textum in *cap. Ecclesia Sancta Maria*, ubi statutum Laicorum non prohibet generaliter, sed in casu particulari, videlicet, quando res esset litigiosa, & tamè non cõprehendit Ecclesiam. Tertio: ex *cognito, de privileg.* ubi prohibitio non erat generalis, nec prohibebat, quòd Ecclesia posset acquirere, sed tantum in casu speciali, puta ex firmis & molendinis: & tamen reprobat illa prohibitio. Quintò expenditur decisio Bonifacij VIII. *d. cap. finali, de immunit. Eccl. lib. 6.* ibi, *quicumque vendant aut emant*, ubi vitur disunctiva ibi, vendant aut emant: ad cuius veritatem sufficit, quòd vna pars sit vera, si hæredi plures, *ff. de condition. institution.* ibi, *si disunctim.* & in *l. cum pupillus 78. d. disunctim modo ff. de conditionib. & demonstrat.* ibi, *alteram defecisse non obicit.* Ergo, &c.

RESOL. XIII.

Fundamentum quartum. Ex part. 6. tract. 3. Ref. 5.

§. I. **P**robatur quartò ex auctoritate Pontificum & Conciliorum. Nam Innocentius Papa III. Sardiens. & Sidoniens. Episcopus, & Archidiacono Danaïen. mandavit, ut constitutionem Henrici Constantinopolitani Imperatoris, ut nullus posset de suis possessionibus in vita, vel ultimo testamento aliquid Ecclesiis elargiri, frivolum & inanem, & nullo modo servandam decernerent.

2. Idem Innocentius III. quarto nonas Decembris Pontificatus sui anno 14. Regibus ordinavit, ut suos Officiales compescerent, qui postposito zelo Dei Laicos in aegritudine laborantes præpediebant, ne de terris, vel suis hæreditatibus aliquid in elemosynam alicui largirentur.

3. Gregorius Papa IX. ad Episcopum Burgensem, & Decanum Calaguritanum litteras dedit, quibus mandabat, ut Regem Castellæ diligentius moneant, & indicere procurarent, ut revocaret statuta & præcepta quædam, quibus cum magno detrimento Ecclesiæ Calaguritanæ ordinaverat, ne quis de cætero donare aut vendere præsumeret aliquas possessiones Ecclesiæ Cathedrali, aut Monasteriis, aut aliis eiusdem Diocesis piis locis.

4. Alexander Papa huius nominis Quartus, cum intellexisset nonnullos Magistratus temporalem iurisdictionem exercentes, prætextu bonorum Ecclesiis acquisitionum, eisdem Ecclesiis imponere collectas, & tallias, & compellere, nisi soluerent, ut bona sic quaesita extra manum suam ponerent: & insuper de legatis, quæ Ecclesiis & piis locis relinquebantur, certam quantitatem vel portionem deducere, per generalem constitutionem mandavit, ut ista omnia gravamina tollerentur; & iudices sæculares, nisi desisterent, pœna excommunicationis plecterentur. Hæc Alexandri constitutio recensetur in *cap. 1. de immunit. Eccl. lib. 6.*

5. Clemens IV. ubi similia statuta vigere intellexit constanter revocari curavit: nam ad Regem Portu-

Tom. IX.

galie anno sui Pontificatus quarto litteras scripsit, quibus requirebat, & affectu paterno rogabat, ne correctionis necessitatem expectaret: sed protinus per seipsum, quod erat sibi decentius, præteritas quasdam consuetudines revocaret, quibus Episcopis & personis Ecclesiasticis prohibebatur, ne aliquas possessiones emerent, etiam si Emphyteuticæ non forent, vel feudales.

6. Martinus Papa IV. statutum Reginorum contra Ecclesiasticam libertatem, ne quis personis Ecclesiasticis vel Ecclesiis vendere posset aliquid vel donare, in invalidum fuisse, & non teneri Clerum ad illud observandum declaravit, & per censuras excommunicationis & interdicti, & pœnam feudorum privationis Reginos compulsi, ut statutum illud de suis chartulariis prorsus abraderent.

7. Concilia generalia ex omnium Prouinciarum & Regnorum Catholicorum Episcopis & Prælati congregata, hoc ipsum decretum in specie damnauerunt, & omnis cæteris, Concilium generale Lateranense sub Innocentio III. Romæ habitum anno 1215. *c. 44. relatum in c. cum Laicis, de rebus Eccl. non alienand.* per censuram Ecclesiasticam Principes Laicos admonendos decrevit, ut ab huiusmodi præsumptionibus absterent, & similia statuta in invalida esse decrevit: nam verba illa Concilij (non solum de alienatione fundorum, & aliarum possessionum Ecclesiasticarum.) Hostiensis in *c. cum Laicis, n. 5. super verb. de alienatione*, interpretatur de alienatione faciendi infra annum & diem: tales enim constitutiones, seu potius destituciones, iam tunc Principes Laici edere præsumebant, quas Generale Concilium damnavit.

8. Concilium Constantiense, cum eundem articulum de Ecclesiastica libertate tractaret, statutum hoc, de quo agitur, retulit in hæc verba, & pariter cõdemnavit: ut pote quòd nulla bona temporalia in vim & potestatem Ecclesiasticam transferantur. Hactenus Concilium. In confirmatione constitutionum Federici II. & Caroli IV. quæ habetur in fine Concilij Constantiensis *pag. 923. num. 3.* Conciliorum generalium ex editione Colonensi, anno 1567.

9. Concilium generale Lateranense sub Leone X. *sess. 10. in princip.* in litteris incipient. *Regimini universalis Ecclesiæ*, quas sacro approbante Concilio Leo X. publicavit, constitutiones pro libertate Ecclesiastica, & contra eius violatores confirmavit, & in specie hoc statutum his verbis condemnasse videtur: aut aliàs de illis pro illorum libito voluntatis disponendum, & feuda, ac bona Ecclesiastica in Emphyteusim concedendum, aut aliàs vendendum temere compellentes. Hactenus Concilium.

10. Concilium denique Tridentinum *sess. 25. de Reform. c. 20.* in quo omnes Sacros Canones, & omnia Concilia generalia, & alias Apostolicas sanctiones in favorem Ecclesiasticarum personarum, & contra eius violatores editas innouavit, & exactè ab omnibus observari debere mandavit, hoc ipsum decretum proculdubio etiam reprobat. Ergo, &c.

RESOL. X.

Fundamentum quintum. Ex part. 6. tract. 3. Ref. 6.

§. I. **P**robatur quintò ex auctoritate Doctorum asserentium statuta Laicorum non ligare Clericos, & esse in invalida, si faciunt mentionem de Clericis & Ecclesiis, ut est istud, de quo loquitur, prohibens alienationem stabilium in illos, & ita docet Albericus *tr. de statut. part. 2. q. 2. n. 20. & multis seqq. vbi num. 60.*

D d affirmat